

ABŠALOMOVA SMRT

Miroslav Petelin

MIROSLAV PETELIN, rođen 9. novembra 1962. u Beogradu. Diplomirao na Filozofskom fakultetu u Beogradu, na grupi za etnologiju. Objavio novelu »Amnon i Tamaru« u ediciji Prva knjiga, Matice srpske.

*Oko hiljadite godine p.n.e., Abšalom se, nakon što je ubio svog takmaca, polubrata Amnona, digao na Davida, svoga oca, da mu preotme presto. David beži iz Jerusalema i Abšalom stiže u opusteli grad. Ahitofel, bivši Davidov savetnik prešao je na Abšalomovu stranu, ali, doznavši to, David u Jerusalem šalje svog prijatelja Hušaja da uhodi njegovog sina. O tome govori ovo po-
glavlje.*

(VIII)

Hušaj kod Abšaloma

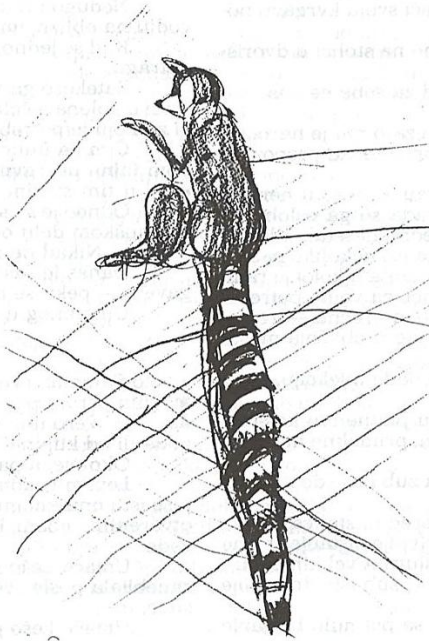
Abšalom je sa svojim hebronskim četama ušao u opusteli Jerusalem nešto nakon Davidove nezgode u prašnjavom Bahurimu. Hušaj je već davno bio prispeo, i u času kada su pobunjenici ulazili u grad, sedeo je u smokvinom hladu i trljao oči kako bi izgledao brižno uplakan, a one dronjke na sebi je u međuvremenu još više poderao, te je izgledao kao da se goloruk borio sa čoporom besnih pasa.

Ahitofel se — baš kao što je neznani glaso-
noša obavestio Davida na Maslinovoj gori — bio prilepio uz Abšaloma kao smola za koru drveta, i povremeno mu nešto došaptavao, a šta — to niko nije mogao da čuje.

Hušaj sačeka da oni uđu u Davidovu krasnu palatu, a potom još malo, koliko da — kako je mislio — dopusti Abšalomu da potpuno proživi osećaj da je na svom prvom koraku postigao uspeh, pa mu onda pride i saopšti mu da je odbegao od Davida i došao njemu da služi. Ali Abšalom ga prostrela podozrivim pogledom, a Ahitofel celim svojim otmenim držanjem izrazi prezrivo nepoverenje, i uputi Hušaju pogled pun neskrivenog gnušanja. (Ahitofel je Hušaja znao od ranije, i nije imao lepo mišljenje o njemu.)

Hušaj se jako zabrine pa stade namah da ponavlja ceremoniju kojom je pre toga iskazao udivljeno poštovanje novom Jahveovom izabraniku, lupnuvši čelom nešto jače o mramorni pod Davidove napuštene palate, još glasnije se zaklinjući, te dodajući uznemireno da je njegova preobračena odanost besprekorna, kako je čista kao topla suza radosnica, kako je bistrija od Jordana, jasna kao pogled sokolov, čvrsta kao granit, snažna i postojana kao kedar libanski, i tome slično, kako mu je već padalo na pamet u nemiru velike zabrinutosti, koja nije bila ništa drugo nego začetak panične strepnje za život. Ahitofel, međutim, ne nasedne njegovom prozelitskom prenamaganju u kojem je i sam razabrao strah, pa se na Hušajevo užurbano brbljanje samo podrugljivo naceri. Ali Abšalom se zainteresuje za očeva izdajnika, jer ga mladost naterala da pomisli da Hušaj zaista veruje u njegovo izabraništvo; sem toga, godila mu je i Hušajeva poniznost, a ovaj se pred njim sav bio povio u najsravnijem grču sirotog podanika kome život zavisi od jedne jedine reči moćnika. No, poučen višegodišnjim zavereničkim iskustvom, Abšalom mu se oprezno obrati, dajući svojim rečima prekorni ton opominjuće oštine.

»To vidim i sam — reče mu on — da si, kako veliš, od mog oca pobegao da bi se predamnom priljubio uz pod... na kojem te je zaista smešno i zabavno gledati tako musavog, prašnjavog i poderanog te zakravljenih očiju, jer Boga mi! — izgledaš kao onaj nesrećnik neobrezani, moj bivši sluga sa obale na zapadu, koji se jednom, nakon tri neprospavane noći potukao sa kraljevim stajskim momcima, koji su se u tučnjavi pomogli drvenim valjcima za gnječenje maslinki i još koječime što im je došlo pod ruku; a on, veruj mi, nije imao ništa sem jednog glinenog suda koji već je na početku prvom od one trojice razbio o glavu, tako da je posle toga ostao goloruk; jedva je izvukao živu glavu, i zaista, kažem ti, izgledao je baš kao i ti sada, mada mu se niko posle nije smejao, jer mu je glava bila obilivena krvlju, što sa tobom

za sada nije slučaj, a ti se nadaj da će tako i da ostane. Jer vidiš, ja hoću da te pitam: kako da ti verujemo kada si ti, kako sada čujemo, u stanju da tako lako pljuneš na jedno prijateljstvo i odmah se prikloniš drugom, koje ti se verovatno u ovom trenutku čini poželjnijim; kako dakle, da verujemo u iskrenost tvoje ponude kad znamo da joj je prethodila izdaja, a bez sumnje u to da joj može i uslediti?«

Nušaj požuri da odgovori, a od uzbuđenja počeo da zanosi svojim arhaičnim kanaanskim narečjem kojeg nije uspeo da se oslobodi niti u svojim zrelim godinama.

»Gospodaru! — reče on — boli me to što govoriš o mojoj veri i strahu pred Gospodom i nazivaš je izdajom. Ta nisam ja, gospodaru moj, bivšeg miljenika Jahveova u izdajstvu napustio, već sam ja to tebi u onoj veri i onom strahu prišao! Sto tako ne kažeš, gospodaru, no si stvar izvrnuo da gore na moju štetu biti ne može, te još zboriš — shvatam li dobro — da ja ovde čašču svoga imena trujem, imena gospodaru! koje o meni govori: Uračunao je Jahve! Zar da okaljaj dušu koju mi je Gospod njime u meso moje udahnuo!? To je, gospodaru moj, običaj taštih i zavidnih kojima ja ne pripadam, a sa takvih je Jahve skinuo svaku odgovornost, unapred ih imenom označivši. Ne čini mi, zato, tu nepravdu, o, moj gospodaru!«

»O kakvoj nepravdi govoriš? — na to će Abšalom još oštrije — Ništa ti nisi razumeo! Ne prepoznaje se u našim imenima sam glas Gospodov, kako ti veruješ, već dovtljivost i strah roditeljski, o kojem moje ime najbolje govori. I kao što vidiš, uprkos tome, ja već, evo, stigoh u Jerusalem a ni dlaka mi s glave još ne pali, dok onaj koga Jahveovim ljubimcem nazivaju, grabi u bekstvu kao preplašeni zec, i za sobom ostavlja sve što se ostavi može pa i ono što se ne bi smelo! Ta pogledaj samo, ništa poneo nije, sve je ovde ostavio. Ne pomini mi zato ime, jer ću te tako skvrčenog zgaziti da te posle toga uzmognu sahraniti pod najmanji filistejski štit, mada znam da bi tebi bilo svedjedo za način i mesto večnog počinka, zato što si nevera bezbožna i ni malo ne haješ za čast i slavu posle smrti, a možda čak ni obrezan nisi!«

Ahitofel se poradova da će Hušaj zbog nagle provale Abšalomova besa napokon izgubi-

ti svoju klimavu poziciju, te pohita da se umeša u razgovor.

»Dozvoli gospodaru — progovori on, čim je Abšalom završio — da rečem kratko, kako onaj, što ti se tu lažno klanja i svojim prašnjavim dronjcima te oznojenim šakama prilja ovaj sveti pod, zaista nikako nije razumeo zavet svoga imena, na šta si ga ti, gospodaru, jednim delom već upozorio; no ja bih da dodam: nije tvojim imenom mišljeno — nastavi Ahitofel okrećući se prema Hušaju — da ti nosiš nekakvu odgovornost uzdignutog u krug odabranih, jer nisi ti uračunat tu, kako veruješ, ili se praviš da veruješ, što bih ja pre rekao, već si jednostavno, kao meso i kost, kao krv i ostala kvarljiva materija, pridodat životu koji deliš sa sasvim prostima i veoma bednima, da bi se tek u prahu, u koji ćeš se kad tad vratiti, uzdigao i uzvisio, mada je i u to teško verovati kada si ti u pitanju; i najzad, onu mrvicu duše što je u sebi nosiš kao pile mozak, nije ti Gospod dao na čast tvoje urođene zasluge, koju nose samo najviši među izabranima, nego da se tom tvom mrvicom što se zove duša Hušajeva, poslužiš od prilike do prilike, u sasvim prostoj ovozemaljskoj radobi, a u kojoj u ovom slučaju i ja slutim podlu izdaju.«

»Tako je — prihvati Abšalom — u pravu je Ahitofel! Šta ti na to kažeš?« — upita potom Hušaja upirući u njega znatiželjan pogled.

Osetivši veliku opasnost koja je dolazila od Ahitofelova mešanja, Hušaju poskoči srce od straha i neka vreća jeza mu se razlije po grudima, te on, stežući u vlažnoj šaci čilbarsku amajliju koju mu je David poklonio pred opsadu Rabe, pokuša ponovo, da brani se, osvoji Abšalomovo poverenje, za koje mu se učinilo da se u jednom trenutku zabljeskalo u oku mladog pobunjenika.

»Možda je u pravu Ahitofel — reče on, odgovarajući na Abšalomovo pitanje — no, ako i nisam duša, već samo meso i kost te ostalo što je, kako on lepo veli, u nama sklonu kvarljivosti za koju znamo da se okončava truljenjem, ako sam, dakle, samo to što je takvo kakvo jeste, po čudi Gospoda, onda u meni nema ničeg da se vine u visine do kojih si se ti, gospodaru moj, vinuo, drznuvši se da se volji Gospodovj nametneš, te ja Njemu, stoga, možda još i više pripadam, kao sasvim bedan čovek, što reče Ahitofel, najmudriji među mudrima. I oprosti ako sam sebe previše uzvisio stavljajući svoje ime тамо где mu nije mesto; greh je, znam, a i pogrešno je, kako Ahitofel veli. No, uzmimo i da počinih izdaju pred Gospodom i Davidom — ako baš hoćeš da me njenim sravnim perjem okitiš — ja tad, ako me i ti, gospodaru, odbaciš, nemam više kud, pa zato, pomišljaš li kojim slučajem da me zadržiš, pomisli onda i ovo: koliko bih ti tek tada, u zahvalnosti svojoj, veran bio!«

»Istina je! — primeti Abšalom veselo — Do bro si to rekao! Šta ti misliš Ahitofele?«

»Mislio sam, gospodaru, — odgovori upitani — kada rekoh ono za izdaju, da se ovaj ovde, sa Davidom dogovorio da ovamo dođe i licemerno ti se pokloni kako bi te uhodio, a mislim, naročito da motri na ono što ti ja govorim, te da zatim šalje poruke Davidu preko nekog koji je ovde ostao, tobože uz tebe pristajući.«

»Oho! To mi nije palo na pamet! — pomisli glasno Abšalom — A moglo bi i tako da bude. Ne! — reče zatim, zaškiljivši strogo prema Hušaju — čekaj, neću još da te pitam da li to istina, jer bi ti u strahu za život, porekao sada i najočigledniju činjenicu! Nego da vidimo: kako ste to vas dvojica namislili da uradite, kada ste morali da pretpostavite da ja tebe ne bih od sebe puštao ni napred ni nazad, ni levo ni desno, niti koliko se kamenom može dobaciti. A prema Ahitofelovim slutnjama, kojima treba verovati, ti imaš zadatak da upravo to učiniš, i me-

ni iza leda pošalješ nekoga Davidu. Eto, to mi nije jasno, i to te, dakle, pitam!»

»Ali gospodaru, — poče da se brani Hušaj — ta kako da ti odgovorim na to pitanje koje si izvrnuo da gore na moju štetu biti ne može! Morao bi najpre da me pitaš jesam li se uopšte sa Davidom dogovorio to što Ahitofel tvrdi da jesam, pa tek onda — ako bih ti, kao što zapravo ne mogu, odgovorio potvrdno — da me, znači, tek onda pitaš kako sam se dogovorio. No, ne shvati to kao da ja sada tebe učim šta i kako valja da me pitaš, jer vidiš i sam da u takvom položaju nisam, nego, ti uradi kako misliš da bi trebalo da bi sve bilo u redu, ali se pre toga seti onoga što ti rekoh o tome kako bih te služio, zadržiš li me kraj sebe.«

Ahitofel zakoluta očima te načini isti onakav podrugljivi smešak kojim je na početku bio izrazio prezir prema Hušajevom bednom položaju, ali Abšalom ga vedro pozdravi, rekavši:

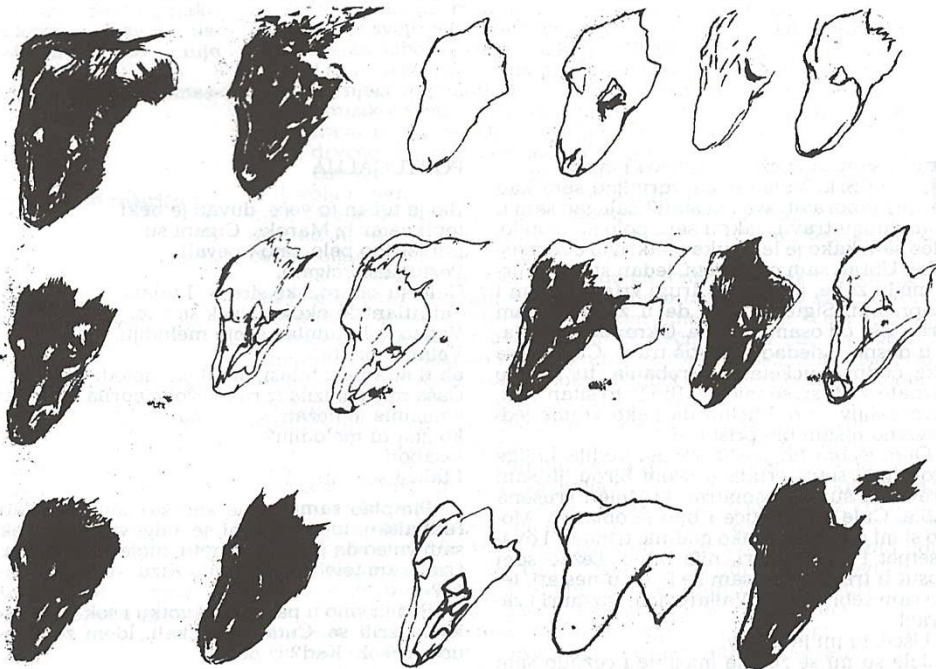
»Pa jeste, na neki način si u pravu. I što te duže gledam, jasnije mi postaje da si se, baš kao što veliš, obreo u sramnu međuprostoru iz kojeg samo moja milost može da te izvuče. E, pa dobro... ne Ahitofele, ne govori ništa, neću da te pitam šta misliš, jer nemamo vremena da ovaj razgovor produžavamo u nedogled. Ja verujem da ovaj nesrećnik nema kud, i da sam mu ja poslednja nada u njegovom besmislenom životu. A ne zaboravi: svoj život svak' neizrecivo voli i ceni, pa bi on i skroz-naskroz bljutav kao kišnica skupljena u trulo korito. I ovakvima možda još i više, jer nizašta drugo, sem za sitni ovozemaljski čar ne znaju. Ta i ti si maločas za našeg Hušaja nešto slično rekao. Jesi li na to mislio? Ne, ne pitam te, dragi Ahitofele da mi odgovoriš. Rekoh da nemam vremena. Nego, mislio sam, to jest, upravo sam pomislio, da se sada, vas dvojica lepo izmirite pred svetim jerusalimskim tronom na koji ću ja uskoro sestiti, te da možda zajedno

razmislite o tome kako nam valja dalje činiti, jer ste i jedan i drugi iskusni ljudi; a iskustvo nam je sada važnije od svake lepe želje ovih hrabrih ratnika što sam ih oko sebe okupio. Zar, dakle, ne bi bilo dobro da se vas dvojica u iskustvu udružite? Ja mislim da bi bilo dobro.«

Hušaju se u tom trenutku učini sladak hladni znoj koji ga je u međuvremenu sveg bio oblio, i on duboko odahne shvativši da je spašen, a povredeni Ahitofel se uplašio da poštedeni ne progovori ponovo nekim predlogom, pa

da već obmanutog Abšaloma navede na nepromišljene stvari, te se pripremi da ga u tome preduhitri, mada za to nije bilo potrebe, jer je Abšalom naredio da se Hušaj odvede u sporedne odaje u kojima su boravili oni koji još uvek nisu bili stekli pravo da budu u njegovoj blizini.

Ahitofel ne beše klonuo duhom, ali je osećao da je Hušaj svojom bespomoćnošću do kraja osvojio Abšalomove simptome, te se nije preterano nadao velikom preokretu.

ZGRADA BROJ 55

Milan M. Bogdanović

MILAN M. BOGDANOVIĆ je rođen 1961. godine u Požegi, živi u Beogradu. Knjigu »Kućni ljubimac« objavio 1991. u izdanju Književne omladine Srbije.

Žak Bonom je stanovao u zgradi broj 55 okrenutoj na Prosvetiteljevu ulicu. Zgradu je već odavno pratila, ako ne loša, a ono u svakom slučaju čudna reputacija. Još pre deset godina njen vlasnik je bio modni krojač čije umeće je cenjeno čak i u Parizu, a koji je umro 1947 godine i za sobom ostavio udovicu Isidoru i dve neudate ćerke. Godinu dana posle njegove smrti u zgradi su počeli neobjašnjivi događaji. Iz zgrade su ljudi nestajali bez traga.

Prvo su komšiji s trećeg sprata pozvali da na trenutak svrati u stanicu milicije, da nešto potpiše. Dotični je obukao kaput, doviknu ženi:

— Ako me neko bude tražio, doći ću kroz deset minuta! — i otišao, ali se više nikada nije vratio. Njegova žena, pobožna, iskreno rečeno praznoverna, bez oklevanja je izjavila da je to čarolija i da ona zna kako je i gde nestao njen suprug, samo što joj nije prijatno da pred noć o tome govori. A čarolija, zna se, kada jednom počne ništa je više ne može zaustaviti.

Drugi stanar iz zgrade broj 55 nestao je u ponedeljak, a već u sredu i student iz suterena, koji je imao crnog mačka i pišaču mašinu, a uzgred budi rečeno, često se raspitivao za sudbinu svojih nestalih komšija. Mačak, koji nije imao pojma o tome šta se u zgradi dešava, uzalud je obilazio oko vrata, ali student se nije vraćao kući.

Odmah potom nestao je i oficir s drugog sprata, ali u sasvim drugačijim okolnostima. Kao i obično, ujutro je po njega došao automobil i odveo ga na posao, ali natrag ga niko nije dovezao, a ni sam se više nije vratio. Čuvši za misteriozni nestanak tako važne osobe kao što je oficir, stara, ruska emigrantkinja, koja je stanovala prekoputa njegovih vrata, promrmljala je sebi u bradu:

— Sve je to **déjà vu**, — ušla u svoj stan, dvaput okrenula ključ u bravi i povrh svega namakla rezu.

Cim je shvatila šta se u zgradi dešava, udovica Isidora je na brzinu spakovala stvari i sa obe ćerke otputovala na letovanje. Već sutradan, izlazeći iz svog stana, Žak Bonom ugleda zapečaćena vrata svoje komšinice i odmah ga probi hladan znoj — jer, suvišno je i reći, udovica i obe njene ćerke su nestale.

Zgrada je skoro opustela i dobila pomalo avetinjski izgled. U njoj su stanovali samo ucveljene žene i naravno Žak Bonom. Po komšiluku se šapatom pričalo o zgradi broj 55, a o njenim stanarima kao o kakvom čudu izvan ovoga sveta. Muškarci su u šali govorili:

— Blago Zaku, njemu je u ove prohladne dane vruće u zgradi punoj usamljenih i ucveljenih žena koje treba utešiti. Ali su im reči zapi-

njale i u grlu im ostajao gorak ukus. Zaku je dabome, bilo vruće. Gorelo mu je pod nogama i strepeo je da će svakog časa nestati. Svakodnevno je s napregnutom pažnjom osluškivao korake i šumove na stepeništu. Ni njegovoj supruzi Žaklini nije bilo lakše. Razdirana strepnjom i ljubomorom, jer Žak je mogao nestati, a i ucveljene komšinice mogle su svom bolu da potraže utehe u njenom suprugu, Žaklina je po ceo dan bila zabrinuta i zamišljena. Nikako nije mogla odgonetnuti šta je gore, prva ili druga varijanta. Ubleдела u licu i izmršavela, hodala je po kući kao da u nju, a iz ruku su joj sve češće ispadale stvari i ona bi šaputala:

— Kada stvari počnu da ti ispadaju iz ruku, vreme je da se seliš, govorila je moja baba Pelagija. A u očima bi joj zablistale suze. Žak bi je tada težio obećavajući da će čim pre potražiti novi stan. Ali, obećanje nije ispunio, jer jedne večeri, u kojoj se živa u termometru spustila ispod nule, a ceo grad drhtao pod jorganima od hladnoće, na vratima Žakovog stana začu se kucanje.

»Ko li bi to mogao biti u ova doba?« — pitao se Žak, dok je u mraku tražio papučice pazeći da ne probudi Žaklinu Bonom. Izašao je u hodnik, iz futrole koja je visila na zidu, uzeo trofejni revolver Mauzer 712, i odškrinuo vrata. Pred njim su stajali Neko Bez Brkova i Neko sa Brkovima i dobroćudno se smeškali. Obojica su bili u sivim poštanskim uniformama, s poštanskim kapama na glavi.

— Žak Bonom? — upita Neko Bez Brkova.

— Da, ja sam — odgovori on bunovno.

— Hitna pošiljka za vas, — reče N. B. B. i rukom pokaza veliki, drveni sanduk na hodniku.

Shvativši da su to samo revnosni poštanski službenici, koji marljivo i savesno obavljaju svoju dužnost, Žak odahnu, odloži oružje, pa samo u pidžami i papučama izađe na hodnik. Pode prema sanduku, ali put mu preseče neko sa Brkovima.

— Izvinite, još samo jedna mala formalnost. Prvo potpišite, — i poturi mu formulare pod nos. Žak uze olovku i potpisao: prvi primerak, drugi primerak i treći primerak. Vрати olovku brki i pride pošiljci. Dok je on razgledao veliki, drveni sanduk, pokušavajući da odgonetne šta bi moglo da bude u njemu i ko ga šalje, poštanski službenici polako mu pridoše, ščepaše ga za ruke, otvoriše sanduk i uguraše ga unutra, a da nije stigao ni glasa da pusti. Neko Bez Brkova stavi katanac, a Neko sa Brkovima lagano zatvori vrata Žakovog stana, pazeći da ne probudi Žaklinu Bonom. Zatim podigoše sanduk i lagano krenuše niz stepenice.

Začu se još samo tresak velikih ulaznih vrata, a u hodniku se ugašise mlečno bele sijalice, i zgrada broj 55 unotu u spokoj.